

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาศักยภาพและความพร้อมของหมู่บ้านรอบบริเวณศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อวางแผนทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตลอดจน การบริหารจัดการที่จะนำไปสู่การพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย คือ หมู่บ้านรอบบริเวณศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จำนวน 10 หมู่บ้าน ในตำบลแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ประชากรที่ใช้ประกอบด้วย 2 กลุ่ม หลัก ดังนี้

1. ประชากรในหมู่บ้านรอบบริเวณศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จำนวน 10 หมู่บ้าน ในตำบลแม่โป่ง จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,641 ครัวเรือน ซึ่งทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ร้อยละ 10 ได้ประชากรตัวอย่าง จำนวน 165 คน ดังแสดงในตาราง

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือนทั้งหมด	จำนวนครัวเรือนที่ได้จากการสุ่มตัวอย่าง
1	บ้านตลาดขี้เหล็ก	124	12
2	บ้านป่าไผ่	234	23
3	บ้านห้วยบอน	150	15
4	บ้านแม่โป่ง	261	26
5	บ้านแม่โป่งหลวง	205	21
6	บ้านห้วยอ่าง	156	16
7	บ้านต้นผึ้ง	88	9
8	บ้านแม่ฮ่องไคร้	93	9
9	บ้านป่าไม้แดง	176	18
10	บ้านห้วยบ่อทอง	154	16
	รวม	1,641	165

2. เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือผู้ที่มีความเกี่ยวข้องในการดำเนินงานของศูนย์ฯ จากหน่วยงานต่างๆ เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling Technique) ได้ประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน

2. ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

2.1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากร 2 กลุ่ม คือ ประชากรในหมู่บ้านรอบบริเวณศูนย์ฯ และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานศูนย์ฯ หรือผู้ที่มีความเกี่ยวข้องในการดำเนินงานของศูนย์ฯ จากหน่วยงานต่างๆ

2.2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารวิชาการต่างๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมวิชาการเกษตร สำนักงานเกษตรจังหวัด แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง รายงานผลการศึกษาวิจัยตลอดจนรวมไปถึงข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ที่ได้จากศูนย์ฯ เป็นต้น

3. เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นจากหลายแหล่งทั้งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ จากผู้ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุม

และสามารถนำไปวิเคราะห์ศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของหมู่บ้านรอบบริเวณ
ศูนย์ฯ ต่อไป ซึ่งเครื่องมือที่สำคัญประกอบด้วย

3.1 แบบสอบถาม

ใช้ในการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 2 แหล่ง คือ ประชากรในหมู่บ้านรอบ
บริเวณศูนย์ฯ และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานศูนย์ฯ ซึ่งแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้มี 2 ชุด
ประกอบด้วย

ชุดที่ 1 ใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรหมู่บ้านรอบบริเวณศูนย์ฯ ลักษณะ
แบบสอบถามมีทั้งแบบปลายปิด (Close-ended Question) และปลายเปิด (Open-ended Question)
โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปด้านบุคคล เศรษฐกิจ สังคม ของ
ประชากร เช่น เพศ อายุ สถานภาพตำแหน่งทางสังคม อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ เป็นต้น

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่มีต่อศูนย์ฯ โดยในส่วนนี้ได้แบ่ง
แบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนต่อประสบการณ์และการเรียนรู้
จากกิจกรรมในหน่วยงานต่างๆ ของศูนย์ฯ โดยมีการกำหนดการประเมินผลตามเกณฑ์ ดังนี้

ความกว้างของแต่ละระดับ = $\frac{\text{คะแนนมากที่สุด} - \text{คะแนนน้อยที่สุด}}$

จำนวนระดับ

$$= \frac{5-1}{5}$$

$$= 0.8$$

ดังนั้นเกณฑ์ การตีความจึงเป็นดังนี้

4.21-5.00 หมายถึง มีการเข้าร่วมกิจกรรมมากที่สุด

3.41-4.20 หมายถึง มีการเข้าร่วมกิจกรรมมาก

2.61-3.40 หมายถึง มีการเข้าร่วมกิจกรรมปานกลาง

1.80-2.60 หมายถึง มีการเข้าร่วมกิจกรรมน้อย

1.00-1.80 หมายถึง มีการเข้าร่วมกิจกรรมน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่มีต่อกิจกรรมด้านการส่งเสริม
อาชีพการเกษตรและนอกภาคการเกษตรของศูนย์ฯ

ตอนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดของหมู่บ้านในการพัฒนาอาชีพ
การเกษตร

ส่วนที่ 3 ศักยภาพและความพร้อมของพื้นที่ในการรองรับต่อแนวทางการพัฒนา และการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของหมู่บ้านรอบบริเวณศูนย์ฯ โดยในส่วนนี้ได้แบ่งแบบ สอบถามออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ศักยภาพและความพร้อมของพื้นที่โดยทั่วไป

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านความคิดเห็นต่อศักยภาพและความพร้อมของพื้นที่ใน การพัฒนาไปสู่แนวทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยมีการกำหนดการประเมินผลตามเกณฑ์ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของแต่ละระดับ} &= \frac{\text{คะแนนมากที่สุด} - \text{คะแนนน้อยที่สุด}}{\text{จำนวนระดับ}} \\ &= \frac{5-1}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

ดังนั้นเกณฑ์ การตีความจึงเป็นดังนี้

- 4.21-5.00 หมายถึง มีสภาพความพร้อมมากที่สุด
- 3.41-4.20 หมายถึง มีสภาพความพร้อมมาก
- 2.61-3.40 หมายถึง มีสภาพความพร้อมปานกลาง
- 1.80-2.60 หมายถึง มีสภาพความพร้อมน้อย
- 1.00-1.80 หมายถึง มีสภาพความพร้อมน้อยที่สุด

ชุดที่ 2 ใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานศูนย์ฯ ลักษณะแบบสอบถาม มีทั้งแบบปลายปิด (Close-ended Question) และปลายเปิด (Open-ended Question) โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปด้านบุคคล เศรษฐกิจ สังคม เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง/หน้าที่ เป็นต้น

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อศักยภาพและความพร้อมของหมู่บ้านรอบ บริเวณศูนย์ฯ ที่เอื้อต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะและแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรหมู่บ้าน รอบบริเวณศูนย์ฯ

3.2 ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview)

ใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรหมู่บ้านรอบบริเวณศูนย์ฯ ที่มีบทบาทและหน้าที่สำคัญในหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้าน (Key Informants) เช่น ผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ประธานกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน เป็นต้น โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.2.1 บริบททั่วไปของหมู่บ้าน

- ประวัติความเป็นมาของการก่อตั้งหมู่บ้าน
- ที่ตั้ง ขนาด และอาณาเขต
- แผนผังแสดงที่ตั้งหมู่บ้าน
- เส้นทาง การเข้าถึงหมู่บ้าน
- ลักษณะภูมิประเทศ
- จำนวนประชากร

3.2.2 กิจกรรมด้านการส่งเสริมอาชีพการเกษตรที่เด่นและสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

3.2.3 กิจกรรมด้านการส่งเสริมอาชีพนอกการเกษตรที่เด่นและสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

3.2.4 แนวทางการพัฒนากิจกรรมด้านการส่งเสริมอาชีพทั้งการเกษตรและนอกการเกษตรในหมู่บ้าน เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

3.2.5 ศักยภาพและความพร้อมของหมู่บ้านในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในด้านการเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก และสิ่งดึงดูดใจ

3.2.6 แนวทางในการพัฒนาเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงเกษตร

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาเรียบเรียงแล้ววิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อการทำวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for Social Science or SPSS for Windows) สถิติที่ใช้มี ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ด้านลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าต่ำสุด (Minimum) และค่าสูงสุด (Maximum)

4.2 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis)

วิธีการนี้จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของหมู่บ้านรอบบริเวณศูนย์ฯ ที่มีผลต่อศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อที่จะนำไปสู่ การกำหนดแนวทางและมาตรการในการพัฒนาการท่องเที่ยวของหมู่บ้านต่อไป ประกอบด้วย

4.2.1 ข้อมูลที่ได้จาก 4 มิติ คือ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ที่รวบรวมได้ จะถูก นำมาทำเป็นตารางไขว้ (Matrix)

4.2.2 ประเด็นที่มีความสำคัญในแต่ละมิติที่ได้จากการทำตารางไขว้ (Matrix) จะเป็นตัว ชี้แนะว่าควรจะมีแนวทางและมาตรการในการพัฒนาไปในทิศทางใดได้บ้าง

4.2.3 นำแนวทางและมาตรการที่ได้จากการทำตารางไขว้ (Matrix) มาพิจารณา เพื่อจัด เรียงลำดับความสำคัญในการพัฒนา

4.2.4 กำหนดแนวทางและมาตรการในการพัฒนา เพื่อความสะดวกในการนำไปปฏิบัติ ต่อไป